Teoretyczno-metodyczne podstawy gospodarki przestrzennej, ze szczególnym uwzględnieniem powiązań społeczno-gospodarczych i środowiskowych w wymiarze międzynarodowym, krajowym i regionalnym

Termin: 2016-01-01 - 2019-12-31

Kierownik: Tomasz Komornicki

Wykonawcy: Bożena Degórska, Aleksandra Deręgowska, Patryk Duma, Tomasz Komornicki, Piotr Rosik, Barbara Szejgiec-Kolenda, Przemysław Śleszyński, Rafał Wiśniewski

Numer projektu: B3

Głównym celem badań w ramach nowego zadania B3 będzie tworzenie podstaw teoretycznych i metodycznych dla gospodarki przestrzennej oraz ocena empiryczna powiązań społeczno-gospodarczych i środowiskowych w przestrzeni, ze szczególnym uwzględnieniem relacji transgranicznych. Czas realizacji zadania przewidywany jest na okres 2016-2018 (3 lata).

Studia teoretyczno-metodyczne obejmą przede wszystkim prace nad szeroko rozumianymi wskaźnikami interakcji w układzie międzynarodowym, międzyregionalnym, międzymetropolitalnym oraz wewnatrzmetropolitalnym, a ponadto także tworzenie miar obrazujących rozwój społeczeństwa informacyjnego. Celem będzie ocena dynamiki zmian przestrzeni geograficznej oraz sieci osadniczej przez pryzmat powiązań. Dane o handlu zagranicznym w ujęciu regionalnym, o turystyce międzynarodowej, a także oraz o migracjach, dojazdach do pracy i ruchu granicznym, będą stanowiły podstawę dla stworzenia kwantyfikowalnego obrazu gospodarki przepływów (economy of flows). Kontynuowane będą badania nad strukturą regionalną interakcji przy wykorzystaniu narzędzi autokorelacji przestrzennej. Pozycja miast i regionów w układach powiązań będzie służyć do oceny ich wrażliwości na globalne zagrożenia o charakterze ekonomicznym.

Opracowywane narzędzia będą testowane przy realizacji badań empirycznych dotyczących m.in. relacji transgranicznych (w skali europejskiej i lokalnej – współpraca i interakcje przygraniczne, w tym w zakresie ochrony środowiska), powiązań międzymetropolitalnych (największe ośrodki krajowe, a także europejskie), efektów rozwoju sieci transportowych, roli powiązań międzynarodowych dla gospodarek lokalnych (m.in. znaczenie pośredników w handlu zagranicznym) oraz struktur i relacji w ramach obszarów funkcjonalnych (w tym miejskich obszarów funkcjonalnych, dojazdów do pracy, transportowych i środowiskowych efektów suburbanizacji oraz metropolitalnych korytarzy ekologicznych). Wykorzystywane będą materiały GUS (w tym wyniki NSP 2011) oraz dane Ministerstwa Finansów i Straży Granicznej. Efekty prac prezentowane będą na kongresach konferencjach naukowych (Kongres Międzynarodowej Unii Geograficznej spotkania Associacion of American Geographers, seminaria Regional Studies Association oraz ESPON) i krajowych. Wyniki będą publikowane w wydawnictwach IGiPZ PAN oraz w periodykach krajowych i zagranicznych. Planowanym efektem jest również ukończenie rozprawy doktorskiej B. Szejgiec. Badania będą także służyć realizacji porozumienia o współpracy naukowej pomiędzy IGiPZ PAN a Ministerstwem Infrastruktury i Rozwoju. Dotyczy to w szczególności tworzenia narzędzi dla realizacji polityki przestrzennej państwa (m.in. delimitacja obszarów funkcjonalnych) oraz ewaluacji ex – ante i ex-post projektów finansowanych ze środków Unii Europejskiej. Badania będą także podstawą dla zaangażowania się Zespołu i Instytutu w kolejne projekty międzynarodowe, w tym Horyzont 2020 i ESPON 2020.

Publikacje

Monografie od 2013 roku

- *Degórska Bożena*: Urbanizacja przestrzenna terenów wiejskich na obszarze metropolitalnym Warszawy. Kontekst

ekologiczno-krajobrazowy. Warszawa: Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania im. Stanisława Leszczyckiego Polskiej Akademii Nauk, 2017 - 177 s. (Prace Geograficzne; 262)
- *Jakubowski Andrzej*, *Miszczuk Andrzej*, *Kawałko Bogdan*, Komornicki Tomasz, *Szul Roman*: The EU's New Borderland. Cross-border relations and regional development. Oxon; New York: Routledge, 2017 - 250 s. (Regions and Cities)
- *Stępniak Marcin*, Wiśniewski Rafał, Goliszek Sławomir, *Marcińczak Szymon*: Dostępność przestrzenna do usług publicznych w Polsce. Warszawa: Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania im. Stanisława Leszczyckiego Polskiej Akademii Nauk, 2017 - 355 s. (Prace Geograficzne; 261)
- Śleszyński Przemysław, Bański Jerzy, Degórski Marek, Komornicki Tomasz: Delimitacja Obszarów Strategicznej Interwencji Państwa: obszarów wzrostu i obszarów problemowych. Warszawa: Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania im. Stanisława Leszczyckiego Polskiej Akademii Nauk, 2017 - 295 s. (Prace Geograficzne; 260)
- Komornicki Tomasz, Rosik Piotr, Szejgiec Barbara, *Kowalczyk Karol*, Goliszek Sławomir, *Stępniak Marcin*: Identyfikacja kluczowych kierunków rozwoju transportu w województwie podkarpackim. Raport końcowy. Rzeszów: Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego. Departament Rozwoju Regionalnego, 2015 - 285 s.
- Komornicki Tomasz, Wiśniewski Rafał, Baranowski Jarosław, Błażejczyk Krzysztof, Degórski Marek, Goliszek Sławomir, Rosik Piotr, Solon Jerzy, *Stępniak Marcin*, Zawiska Izabela: Wpływ wybranych korytarzy drogowych na środowisko przyrodnicze i rozwój społeczno-ekonomiczny obszarów przyległych. Warszawa: Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania im. Stanisława Leszczyckiego Polskiej Akademii Nauk, 2015 - 202 s. (Prace Geograficzne; 249)

Artykuły, rozdziały, referaty i inne

- Szejgiec-Kolenda Barbara, *Zaucha Jacek*: Dealing with maritime economy at the local level. Trends along the Coastal Poland. SHS Web of Conferences, 2018, 58 - 12 s.
- *Kowalczyk Karol*, Rosik Piotr: Train and bus commuting in Polish metropolitan areas: complementary or separate services?. [w]: AET Papers Repository. Henley-in-Arden: Association for European Transportation, 2016 - 14 s.

Artykuły od 2013 roku

- Komornicki Tomasz, Szejgiec-Kolenda Barbara: The development of transport infrastructure in Poland and the role of spatial planning and cohesion policy in investment processes. - Planning Practice and Research 2020 - 21 s.
- Szejgiec-Kolenda Barbara, *Pardus Joanna*, *Zaucha Jacek*: Defining maritime space typology based on economic land–sea interaction. The case of the Polish Baltic Sea coast. - Bulletin of the Maritime Institute in Gdańsk 2018, 33, 1 - s. 223-232.
- Śleszyński Przemysław: Wpływ budowy systemu kolei dużych prędkości w Polsce na wzajemną dostępność czasowo-przestrzenną ważniejszych ośrodków miejskich. - TTS Technika Transportu Szynowego 2017, 24, 6 - s. 18-21.
- Śleszyński Przemysław: Dostępność ekonomiczna miast wojewódzkich w świetle kosztów dojazdu samochodem osobowym. - Prace Komisji Geografii Komunikacji PTG 2017, 20, 1 - s. 7-18.
- *Janc Krzysztof*, *Siłka Piotr*: How big is the digital divide between rural and urban areas in Poland?. - Studia Obszarów Wiejskich 2016, 43 - s. 45-58.

Rozdziały od 2013 roku

- *Zaucha Jacek*, Komornicki Tomasz: Territorial cohesion: The economy and welfare of cities. [w]: Territorial cohesion. The urban dimension. Red. Eduardo Medeiros. Cham: Springer, 2019 - s. 39-66 (The Urban Book Series)
- *Degórska Bożena*, Degórski Marek: Influence of climate change on environmental hazards and human well-being in the urban areas — Warsaw case study versus general problems. [w]: Climate change, extreme events and disaster risk reduction: Towards sustainable development goals. Red. Suraj Mal, R.B. Singh, Christian Huggel. Cham: Springer International Publishing, 2018 - s. 43-57 (Sustainable Development Goals Series)
- Komornicki Tomasz: Spatial planning in Poland – the territorial perspective. [w]: Territory and states. Essentials for coordination of spatial planning policies in the XXIst century. Red. Joaquin Farinos Dasi, Enrique Peiro. Valencia: Tirant Humanidades, 2018 - s. 529-562.
- Komornicki Tomasz, Bański Jerzy, Degórski Marek, Śleszyński Przemysław: Obszary Wzrostu jako przedmiot strategicznej interwencji państwa. [w]: Jakość życia i spójność przestrzenna. Rozwój i dobrostan w kontekście lokalnym. Red. Włodzimierz Okrasa. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego, 2017 - s. 157-176.
- Komornicki Tomasz, *Ciołek Dorota*: Territorial capital in Poland. [w]: Territorial Cohesion: A missing link between economic growth and welfare. Lessons from the Baltic Tiger. Red. John Bradley, Jacek Zaucha. Gdańsk: Uniwersytet Gdański. Katedra Makroekonomii, 2017 - s. 93-146.
- Komornicki Tomasz, *Kowalczyk Karol*: Transportowe wyzwania rozwojowe pogranicza polsko-ukraińskiego. [w]: Wyzwania rozwojowe pogranicza polsko-ukraińskiego. Red. Andrzej Miszczuk. Lublin: Norbertinum, 2017 - s. 189-213.

- Rosik Piotr, *Stępniak Marcin*, Komornicki Tomasz: An evaluation of the impact of the construction of motorways and expressways in Poland during the period 2004–13 on accessibility and cohesion. [w]: EU Cohesion Policy: Reassessing performance and direction. Red. John Bachtler, Peter Berkowitz, Sally Hardy, Tatjana Muravska. London, New York: Routledge, 2017 - s. 87-100 (Regions and Cities; 111)
- *Szlachta Jacek*, *Zaucha Jacek*, Komornicki Tomasz: Polish development policy and its territorial dimension. [w]: Territorial Cohesion: A missing link between economic growth and welfare. Lessons from the Baltic Tiger. Red. John Bradley, Jacek Zaucha. Gdańsk: Uniwersytet Gdański. Katedra Makroekonomii, 2017 - s. 49-72.
- *Zaucha Jacek*, Komornicki Tomasz, *Szlachta Jacek*: Territorial Cohesion in Polish regional development policy as a process of adaptation to the specifics of a territorial unit. [w]: Territorial Cohesion: A missing link between economic growth and welfare. Lessons from the Baltic Tiger. Red. John Bradley, Jacek Zaucha. Gdańsk: Uniwersytet Gdański. Katedra Makroekonomii, 2017 - s. 205-222.

Przegląd Geograficzny

- Komornicki Tomasz, Szejgiec-Kolenda Barbara: Przekształcenia przestrzennego rozmieszczenia obszarów koncentracji eksportu w Polsce. - Przegląd Geograficzny 2017, 89, 2 - s. 269-289.

Abstrakty, recenzje, notatki

- Komornicki Tomasz: Spatial planning and transport development. Challenges for the EU supported investment,. [w]: Spaces crossing borders. Abstract book. Red. Geza Salamin, Laszlo Janey, Marton Peti. Budapest: Geo Institute, Corvinus University of Budapest, 2018 - s. 72.

Mapy, atlasy

- Szejgiec-Kolenda Barbara: [Mapy]. [w]: J. Zaucha, Gospodarowanie przestrzenią morską. Warszawa: Wydawnictwo Akademickie SEDNO sp. z o.o., 2018 - 9 map

Monografie, raporty

- Komornicki Tomasz, Bednarek-Szczepańska Maria, *Degórska Bożena*, Goch Katarzyna, Szejgiec-Kolenda Barbara, Śleszyński Przemysław, *Haarich Silke*, *Corbineau Clément*, *Has Cers*, *Varghese Johanna*, *Joyce Deirdre*, *Smas Lukas*, *Lidmo Johannes*: COMPASS – Comparative Analysis of Territorial Governance and Spatial Planning Systems in Europe Applied Research 2016-2018 Final Report - Additional Volume 6 Case Studies Report. Luxembourg: ESPON, 2018 - 334 s.
- *Nadin Vincent*, *Fernández Maldonado Ana Maria*, *Zonneveld Wil*, *Stead Dominic*, *Dąbrowski Marcin*, *Piskorek Kasia*, *Sarkar Alankrita*, *Schmitt Peter*, *Smas Lukas*, *Cotella Giancarlo*, *Rivolin Umberto Janin*, *Solly Alys*, *Berisha Erblin*, *Pede Elena*, *Seardo Bianca Maria*, Komornicki Tomasz, Goch Katarzyna, Bednarek-Szczepańska Maria, *Degórska Bożena*, Szejgiec-Kolenda Barbara, Śleszyński Przemysław, *Lüer Christian*, *Böhme Kai*, *Nedovic-Budic Zorica*, *Williams Brendan*, *Varghese Johanna*, *Colic Natasa*, *Knaap Gerrit*, *Csák László*, *Faragó László*, *Mezei Cecilia*, *Kovács Ilona Pálné*, *Pamer Zoltan*, *Reimer Mario*, *Münter Angelika*: COMPASS – Comparative Analysis of Territorial Governance and Spatial Planning Systems in Europe Applied Research 2016-2018 Final Report. Luxembourg: ESPON, 2018 - 120 s.
- *Nadin Vincent*, *Zonneveld Wil*, *Stead Dominic*, *Fernández Maldonado Ana Maria*, *Dąbrowski Marcin*, *Piskorek Kasia*, *Schmitt Peter*, *Smas Lukas*, *Cotella Giancarlo*, *Janin Rivolin Umberto*, Komornicki Tomasz, *Siłka Piotr*, *Lüer Christian*, *Böhme Kai*: COMPASS – Comparative Analysis of Territorial Governance and Spatial Planning Systems in EuropeApplied Research 2016-2018 Final Report - Additional Volume 4 Phase 2 Questionnaires. Luxembourg: ESPON, 2018 - 728 s.
- *Nadin Vincent*, *Zonneveld Wil*, *Stead Dominic*, *Fernández Maldonado Ana Maria*, *Dąbrowski Marcin*, *Piskorek Kasia*, *Schmitt Peter*, *Smas Lukas*, *Cotella Giancarlo*, *Rivolin Umberto Janin*, Komornicki Tomasz, *Siłka Piotr*, *Lüer Christian*, *Böhme Kai*: COMPASS – Comparative Analysis of Territorial Governance and Spatial Planning Systems in Europe Applied Research 2016-2018 Final Report - Additional Volume 2 Methodology. Luxembourg: ESPON, 2018 - 150 s.
- *Nadin Vincent*, *Zonneveld Will*, *Dąbrowski Marcin*, *Schitt Peter*, *Smas Lukas*, *Siłka Piotr*, Komornicki Tomasz, Szejgiec-Kolenda Barbara, *Cotella Giancarlo*, *Janin Rovolin Umberto*, *Pede Elena*, *Seardo Bianca Maria*, *Solly Alys*, *Berisha Erblin*, *Lüer Christian*, *Bohme Kai*, *Palne Kovacs Ilona*, *Farago Laszlo*, *Mezei Cecilia*, *Suvak Andrea*, *Pamer Zoltan*, *Nedovic-Budic Zorica*, *Reimer Mario*, *Münter Angelika*, *Gustedt Evelyn*, *Erkut Gülden*, *Sezgin Ervin*, *Turk S. Sence*: COMPASS – Comparative Analysis of Territorial Governance and Spatial Planning Systems in Europe. Inception Report. Luxembourg: ESPON, 2016 - 121 s.